

Eva-Britt Andersson & Eva Cedergren
Miljö- och hälsoskyddsinspektörer
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se

Matavfallsinsamling i butiker, restauranger och storhushåll

- Delrapport 2010

Bakgrund

Miljöförvaltningen har under hösten 2010 kontrollerat om restauranger, butiker och storhushåll sorterar ut matavfall från övrigt avfall.

Matavfall är rester från beredning eller servering av kött, fisk, grönsaker, frukt, bröd med mera. Resterna kan samlas in separat och omvandlas till biogas, näring i form av biogödsel eller kompostjord. På så vis återvinns matavfallet bättre än om det eldas upp tillsammans med övrigt avfall.

Som en jämförelse motsvarar 1 ton rötat matavfall cirka 100 liter bensin till fordon, (www.biogasportalen.se). Vidare räcker 1000 bananskal till biogas för 10 mil bilkörning. Matavfallet från 4730 personer räcker för att driva 5 sopbilar (www.avfallsverige.se).

Med avfall från annan verksamhet som är jämförligt med hushållsavfall menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushåll. Det är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning. Som exempel kan nämnas avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall.

Riksdagen har beslutat om miljömål som anger att senast 2015 ska minst 35 % av matavfallet från hushåll och verksamheter samlas in för biologisk behandling vilket även återges i det regionala och lokala miljömålen. Idag samlar Stockholms stad in 7,7 % matavfall från hushåll och verksamheter, varav 6,2 % utgör verksamheternas matavfall. Detta motsvarar cirka 6000 ton matavfall. För att Stockholm stad ska nå miljömålet 35 % ska minst 14 % matavfall samlas in från verksamheter, vilket motsvarar cirka 36 000 ton (uppgifter från avfallsavdelningen på trafikkontoret). Det övriga matavfallet beräknas komma från hushållen.

Enligt miljöbalken ska avfall hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt där möjligheterna till återanvändning och återvinning ska utnyttjas. Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG (införlivas i Sveriges nya avfallslagstiftning 2011) anges att avfallshierarki ska gälla som prioriteringsordning för lagstiftning och politik som rör förebyggande och hantering av avfall:

- 1) Förebyggande
- 2) Återanvändning
- 3) Materialåtervinning
- 4) Annan återvinning, ex energiåtervinning
- 5) Bortskaffande

I den lokala renhållningsordningen för Stockholms kommun finns avfallsplan och föreskrifter där planen syftar till att främja en bättre miljö och bidra till att de nationella och regionala miljömålen nås genom att ställa krav på samtliga som bor och bedriver verksamhet inom staden.

Miljöförvaltningen har tillsyn över att verksamheter hanterar avfallet på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Syftet med tillsynen hos butiker, storhushåll och restauranger var att kontrollera om matavfallet sorterades ut och om det inte gjordes, vilken möjlighet som fanns/finns till utsortering.

Metod

I juni 2010 skickade miljöförvaltningen ett frågeformulär till 75 butiker, restauranger och storhushåll i Stockholms stad gällande avfallshanteringen. Urvalet baserades på slumpmässigt urval från livsmedelskontrollens register i ECOS. Följande frågor ställdes av miljöförvaltningen:

1. Uppskatta hur många kilo matavfall som uppkommer i din verksamhet varje vecka
2. Hur hanterar du matavfallet idag? Slängs det med övrigt avfall eller sorteras det ut separat för återvinning?
3. Om det inte sorteras ut – ange om det finns några hinder som gör att ni inte kan ha separat matavfallsinsamling
4. Om det sorteras ut – ange hur materialet återvinns och var det skickas

Miljöförvaltningen genomförde en inventering hos tre verksamheter som uppgett att de hade matavfallsinsamling och som bekräftades av Trafikkontoret. Syftet med inventeringen var att öka kunskaperna hos inspektörerna inför projektet.

Miljöförvaltningen genomförde inspektioner under september och oktober 2010 och tittade på skötsel av avfallsutrymmet och förutsättningar för matavfallsinsamling inom verksamheten.

Miljöförvaltningen gjorde bedömning att miljönyttan är lägre för verksamheter med mindre än 100 kg matavfall per vecka. Därför ställdes inte krav på matavfallsinsamling i nuläget, men förutsättningar för insamling har kontrollerats och förvaltningen kan komma att ställa krav i framtiden.

De verksamheter som inte inspekterades, genom fysiskt besök, nåddes istället via skriven kommunikation. Anledningen till detta var bland annat otillgängligheten hos verksamheterna. Samtliga verksamheter debiterades enligt taxa för miljöbalken.

Resultat

Resultat- svarsblankett

Miljöförvaltningen har kontrollerat 75 verksamheters avfallshantering inom Stockholms stad. 63 verksamheter skickade in svar på förvaltningens frågor om matavfall. I frågeformuläret som besvarades framkom följande svar:

1. Uppskattad mängd matavfall som uppstår varierade beroende på storleken på verksamheterna, mellan 10 – 4000 kg per vecka/verksamhet.
2. Det var 17 verksamheter som svarade att de samlar in matavfall.
3. Det var 18 verksamheter som svarade att det inte fanns några hinder, 23 verksamheter hade utrymmesbrist och 5 verksamheter uppgav inte varför de inte kunde sortera ut matavfall.
4. Svaren varierade beroende på hur fråga fyra uppfattades, se under metod. En del verksamheter svarade att de hade utsortering av förpackningar, andra att de hade kompostering eller matavfallsinsamling med kärl.

Resultat- inspektioner

Miljöförvaltningen inspekterade sammanlagt 64 verksamheter. Verksamheterna som besöktes bestod i huvudsak av butiker, restauranger och storhushåll.

De 31 verksamheter som hade anmärkning ska utreda möjligheterna till matavfallsinsamling och redovisa resultatet för förvaltningen. De 14 verksamheter som inte hade någon anmärkning kunde redovisa en godtagbar avfallshantering. De övriga 19 verksamheterna hade mindre än 100 kg matavfall i veckan, och därför ställer miljöförvaltningen i nuläget inte några ytterligare krav.

Inspektionsresultat:

Antal inspekterade	Anmärkning	Utan anmärkning	Ej krav i nuläget
64	31	14	19

Miljöförvaltningen har skickat ut påminnelser till de 28 verksamheter som inte har redogjort för sin matavfallsinsamling, det vill säga de verksamheter som hade anmärkningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer under 2011 att förelägga de verksamheter som inte skickat in svar på påminnelsen inom utsatt tid att redogöra för sin matavfallsinsamling. Nämnden har beslutat om timavgift för handläggning av ärendena och inga beslut har överklagats.

Slutsatser

Miljöförvaltningen kan konstatera att 44 verksamheter har en godtagbar avfallshantering enligt regelverket. Drygt hälften av dessa har matavfallsinsamling. Övriga verksamheter har en mindre mängd matavfall och förvaltningen har gjort bedömningen att det i nuläget, utifrån miljönyttan inte är skäligen att ställa krav.

Övriga verksamheter arbetar i nuläget för att uppnå en godtagbar avfallshantering. Många har fram till dagens datum inte kommit in med svar. Förvaltningen anser att det dels kan bero på ottydligheten i inspektionsrapporten och dels på svårigheten att hitta lösningar på hantering av matavfallet. Förvaltningen kommer att ta fram en blankett som underlättar för verksamheterna att redogöra för sin avfallshantering. Detta kommer förhoppningsvis att öka svarsfrekvensen.

Vid genomgång av svarsblanketten visade det sig hur viktigt det är att ställa tydliga frågor. Miljöförvaltningen kontrollerade de inkomna svaren med trafikkontoret och kunde konstatera att flera av verksamheterna som sagt att de har matavfallsinsamlingen inte hade det. En orsak till det var att definitionen hushållsavfall och matavfall blandades ihop. Det stod dock definierat i försättsbladet till svarsblanketten, vilka många troligtvis ögnade igenom. Detta resulterade i att förvaltningen även besökte verksamheter som hade svarat att de hade matavfallsinsamling. För tillsynen debiterades verksamheterna för all den tid som lagts ned i ärende enligt taxa för miljöbalken. Detta för att miljöbalkstillsynen ligger utanför livsmedelslagstiftningen och dess taxa.

Miljömålen anger att minst 35 % av matavfallet ska samlas in för biologisk behandling. Idag samlar Stockholms stad in 6,2 % från verksamheter, vilket motsvarar 6000 ton matavfall. För att Stockholms stad ska nå miljömålet måste insamlingsgraden öka till minst 14 %, vilket motsvarar 36 000 ton matavfall.

Miljöförvaltningens skrivbordskontroll och inspektionsbesök har under hösten resulterat i att det sorteras ut eller kommer att sorteras ut sammanlagt cirka 23 ton rötat matavfall vilket motsvarar cirka 2300 liter bensin till fordon i Stockholms stad.

Miljöförvaltningen kommer under 2011 att inspektera 386 större butiker och restauranger för att bidra till att miljömålen uppnås. Förutom det kommer en granskning att ske av att verksamheterna har avtal med godkänd hämtningsentreprenör, att utsortering av förpackningar sker samt om mängden brännbart avfall utgör huvuddelen av hushållsavfallet.

Slut